

BUITEN

17^E JAARGANG N^O. 3

ZATERDAG 20 JANUARI 1923.

Foto C. Steenbergh.

HET AMSTERDAMSCHЕ STADHUIS-PALEIS.
DE BURGERZAAL (OOSTELIJK GEDEELTE), VERMOMD ALS KONINKLIJKE FEESTZAAL.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

HET HUIS MET DEN BRONZEN KLOPPER, UIT HET ENGELSCHE, DOOR WILLIAM LE QUEUX (3) . . .	BLZ. 26
DE BLOEMENTUIN, DOOR N. V.	„ 27
HET AMSTERDAMSCH STADHUIS-PALEIS (VERVOLG), DOOR MR. A. LOOSJES, GEÏLLUSTREERD BLZ. 25, 28—33	BLZ. 31
HERINNERING, DOOP M. VAN KAMPEN	BLZ. 31
EEN VOORJAARSVACANTIE IN ITALIË (II), DOOR TITIA EASTON, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 34—35
EURYALE, DE ONSTERFELIJKE, UIT HET ENGELSCHE VAN CARLTON DAWE (32)	BLZ. 36
HET PRINSENHOF TE HAARLEM, ILLUSTRATIE	„ 36

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van een advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff -AMSTERDAM-

Het huis met den bronzen klopper

3) door WILLIAM LE QUEUX.

„Ik weet,” vervolgde zij, „dat Mrs. Hartsilver en haar vriendin Yootha Hagerston op 't oogenblik onderzoek naar mij laten doen. Weten jullie wel, dat ze zelfs al een particulier detective-bureau hebben opgedragen, alles wat mij betreft, uit te vorschen?”

„Ik heb er zoo iets van gehoord,” zei Stapleton. „Maar wat hoeven wij ons daarvan aan te trekken? Het kan niets zeggen, wat op je afdingt.”

„Je bedoelt het bureau?”

„Ja.”

„Maar het kan dingen bedenken en zal dat ook doen, als 't de moeite loont.”

„Van leugens kan men nooit bewijzen, dat ze waar zijn,” zei La Planta, die geruimen tijd gezwegen had.

„Denk je dat?” riep Mrs. Mervyn-Robertson uit met een lachje. „Als je ouder wordt, zal je daar wel anders over leeren denken,” voegde zij er bij. „Je bent nog „groener” dan ik dacht, Archie!”

Er waren veel mensen op bezoek en het gesprek ging op andere onderwerpen over. Na een poosje echter vroeg een der bezoeksters, zich tot Mrs. Mervyn-Robertson wendend: „U hebt zoo straks over Mrs. Hartsilver gesproken. Is er nog iets ontdekt omtrent haar man — ik bedoel, waarom hij een eind aan zijn leven heeft gemaakt?”

„Ik geloof 't niet. Als er iets ontdekt was, zou ik 't wel gehoord hebben, daar ik veel mensen ken, die vrienden van hem waren. Zooals gij u herinneren zult, luidde het oordeel bij den lijkschouw: „zelfmoord gepleegd in een toestand van tijdelijke verstandsverbijstering”.

„Jawel,” zei de vrouw, die gevraagd had, peinzend. „Toch was hij een dier menschen, die men nooit voor krankzinnig zou hebben gehouden. Ik zou altijd gezegd hebben, dat hij volkomen bij zijn verstand was”.

„Daar is niets van te zeggen,” antwoordde Mrs. Mervyn-Robertson, terwijl zij een kopje thee schonk. „Menschen die men voor absoluut normaal zou hebben gehouden, verliezen tegenwoordig plotseling hun verstand, zonder dat je begrijpt waardoor. Let eens op het aantal zelfmoorden in het laatste oorlogsjaar, die begonnen met Lord Hope-Cooper en

Viscount Molesley. Madame Leonora Vandervelt's treurig einde was natuurlijk niet zoo verwonderlijk — ze had zoo'n zonderlinge levensloop gehad. Maar dat die arme Vera Froissart zelfmoord pleegde, heeft ons toch allen vreeselijk geschokt”.

„U hebt haar goed gekend, niet waar?”

„Ze was een van mijn beste vriendinnen. En de jury gaf als haar oordeel, dat zij gestorven is aan „zenuwschok”. Meisjes op dien leeftijd sterven niet aan zenuwschokken. Ik geloof, dat zij een geheim liefdesavontuur heeft gehad en — maar enfin, laat ik mijn mond maar houden”.

„Meent u dat werkelijk?”

„Ja zeker. Ik zeg dat niet zoo zonder reden. Kort na haar dood heb ik er zoo iets van gehoord en het kwam uit heel betrouwbare bron”.

„Vreeselijk! Ik hoop, dat het haar vader niet ter oore is gekomen”.

„Ik hoop het ook. Hij zag er heelemaal veranderd uit, toen ik hem onlangs weer zag, maar dat vond ongetwijfeld zijn oorzaak in Vera's treurig einde.”

Even later maakte de bezoeker, met wie Mrs. Mervyn-Robertson had zitten praten, zich gereed om weg te gaan. Ook andere bezoekers volgden haar voorbeeld, onder wie ook La Planta.

„Ik dineer vanmiddag bij Mrs. Hartsilver,” zei hij zoo langs zijn neus weg onder 't afscheid nemen.

„O!” — Er kwam een plotselinge blik van belangstelling in Mrs. Mervyn-Robertson's oogen.

„Vertel je 't me, als ze iets van mij zegt?” voegde zij er haastig fluisterend bij.

„Dat spreekt vanzelf. Zie ik je morgen?”

„Alsejblieft. In den voormiddag ga ik winkelen in Bond Street. Laten we elkaar om twaalf uur bij Asprey ontmoeten”.

„Accoord. Apropos, Kapitein Preston heeft vanmorgen naar je geïnformeerd, toen ik hem in Regent Street ontmoette”.

„Kapitein Preston?” herhaalde Mrs. Mervyn-Robertson met een verbaasden blik.

„Wie is dat? Den naam herinner ik me geloof ik wel”.

„Herinner je je niet, dat ik hem negen maanden geleden aan je heb voorgesteld? We hebben toen allemaal samen bij Ritz geluncht — Louie was er bij en Mrs. Hartsilver en Yootha Hagerston, en later zijn we naar jouw huis gegaan om bridge te spelen en naar muziek te luisteren”.

„Welzeker, nu herinner ik 't me best. Een vreeselijk vervelend mensch, niet?”

„Hij was ernstig gewond en toen juist uit het hospitaal ontslagen. Ik denk, dat je hem nu minder vervelend zou vinden”.

„Misschien wel, maar ik verlang er absoluut niet naar, de kennismaking te hernieuwen. Hij is een van die menschen, die men liever loopen laat”.

„Dat zou hij niet prettig vinden te hooren,” antwoordde La Planta lachend.

„Het kwam mij voor, dat je een groote betoovering op hem uitoefende, al deed hij zijn best het te verbergen”.

„Vertel het hem dan niet,” zei Mrs. Mervyn-Robertson luchtigjes.

„Adieu dus — en tot morgen twaalf uur bij Asprey”.

Toen Archie La Planta op zijn kamers in Albany was aangekomen, schelde hij zijn knecht.

„James, breng me een paar telegram-formulieren,” zei hij toen de man binnen kwam. „En waar is mijn „Heerenboekje”?”

Hij bleef eenige minuten lang aandachtig in het Heerenboekje studeeren. En toen James weer binnenkwam met de formulieren, zei hij: „Nu moet ik mijn „Debrett” hebben. Waarom laat je mijn boeken toch niet leggen, waar ik ze neerleg?” vroeg hij opscherpen toon.

„Mr. Stapleton was eventjes hier vanmorgen, mijnheer,” antwoordde de bediende, „en moest heel gauw het Heerenboekje en de Debrett hebben om iets op te zoeken; hij zei, dat hij geen tijd had om naar huis te gaan, mijnheer. Toen heb ik ze hem maar gegeven en hij heeft ze op de piano laten liggen”.

La Planta bleef eenige oogenblikken aan zijn schrijftafel zitten en vulde twee telegram-formulieren in.

„Stuur die dadelijk weg, James,” zei hij tot den bediende, die naast hem stond te wachten. „Beide zeer belangrijk”.

Toen stak hij langzaam een sigaar op, en strekte zich daarna uit in een langen fauteuil met zijn rug naar het venster gekeerd. Hij verzonk in diep gepeins.

Plotseling werd zijn gedachtengang afgebroken door het geluid van de schel.

„Hailo, Preston!” riep hij uit, toen een oogenblik later de bediende den kapitein aandeede, die hinkend de kamer binnenkwam. „Dat is een aangename verrassing. Ga hier eens lekker zitten,” vervolgde hij, hem een gemakkelijken leuningstoel toeschuivend.

„Dank je,” antwoordde de bezoeker. „Ik stoor je, hoop ik, niet?”

Hij zonk langzaam in den stoel neer en legde toen zijn stok op het tapijt.

„Ik wou je graag even spreken, La Planta,” zei hij, nadat ze eenige oogenblikken over onverschillige onderwerpen hadden gepraat. „Daarom heb ik je adres opgezocht en kom nu maar even bij je. Ik heb geprobeerd je telefonisch te bereiken, maar de juffrouw zei, dat ze geen antwoord kreeg.”

„Dat doet ze altijd,” ant-

woordde de jonge man. „Ik zit al een half uur lang naast de telefoon en de bel heeft nog geen geluid gegeven”. ☞ „Des te beter, misschien, omdat ik je nu thuis heb gevonden. Ik wou je spreken over Mrs. Mervyn-Robertson.” ☞ „Werkelijk? Ik ben nog geen uur geleden bij haar thuis geweest”. ☞ „Zal je 't me niet kwalijk nemen, als ik je vraag wat je eigenlijk van haar weet — wie ze is en waar ze vandaan komt en zoo? Denk niet dat ik het uit pure nieuwsgierigheid doe. Je zult 't misschien brutaal van me vinden, maar ik heb er een reden voor”. ☞ „Dat spreekt, anders zou je 't niet doen,” antwoordde La Planta snel. ☞ „Ik geloof, dat ze een vriendin van je is”. ☞ „Dat geloof ik ook. Zou je me willen vertellen, Preston, waarom jedit wilt weten?” ☞ „Met alle genoegen. Een vriend van mij, Lord Froissart, wiens dochter verleden jaar zoo plotseling gestorven is, vertelt me, dat zijn dochter nog al intiem was met Mrs. Mervyn-Robertson, maar dat ze eigenlijk niets van haar wist — 'k bedoel wie haar ouders waren en zoo. De dood van zijn dochter heeft hem geestelijk geknakt en hij schijnt in — wat ik noem — een waan te verkeeren, dat Mrs. Mervyn-Robertson eenig licht over de doodsoorzaak zou kunnen werpen — als ze wilde. Dientengevolge denkt hij voortdurend over die dame na, en toen ik gisteravond bij hem dineerde, vroeg hij me als een bijzondere vriendendienst — ik ben een oud vriend van hem — of ik eens bij jou naar haar wou informeeren en je vragen om mij een en ander uit het verleden van Mrs. Mervyn-Robertson te vertellen, als je 't tenminste weet. Ik heb het hem beloofd, ofschoon het een taak is waarop ik, zooals je begrijpen kunt, niet erg gesteld ben”. ☞ La Planta bleef enkele oogenblikken zwijgend zitten. ☞ „Ja,” zei hij ten slotte, „Mrs. Mervyn-Robertson was een intieme vriendin van Vera Froissart en ik geloof dat geen van Vera's vrienden meer getroffen was door haar plotse ingeving dood dan Mrs. Robertson. De verbluffende waanvoorstelling waarvan je spreekt — Froissart's idee, dat Mrs. Robertson iets weet of vermoedt van de oorzaak van dit drama — is natuurlijk ontsproten aan een zieken geest. Wat nu betreft je verzoek om je Mrs. Robertson's levensgeschiedenis te vertellen, moet ik je zeggen, ofschoon ik volkomen je positie begrijp — dat naar mijn meening onder de huidige omstandigheden een dergelijke blootlegging van zuiver particuliere aangelegenheden een misbruik van vertrouwen mijnerzijds zou zijn. Bovendien, welk verband zou er met mogelijkheid kunnen bestaan tusschen Mrs. Robertson's verleden en de vraag of zij wist om welke reden Vera Froissart zich van het leven beroofd heeft? Mrs. Mervyn-Robertson is een dame met wie ik enkele jaren geleden kennis gemaakt heb onder eenigszins romantische omstandigheden en ik wil erkennen, dat zij mij ten volle in haar vertrouwen heeft genomen. Zooveel kan ik wel zeggen — zij is een vrouw, die haar heele leven lang door het ongeluk achtervolgd is en die steeds verkeerd is begrepen”. ☞ Eenige minuten heerschte diepe stilte in het vertrek. ☞ „En dat is alles, wat je mij omtrent haar wilt vertellen?” zei Preston plotseling met harde stem. ☞ „Dat is alles”. ☞ „In dat geval, La Planta,” zei Preston zich bukkend om zijn stok op te rapen, „zou ik misschien het best doen maar weg te gaan”. ☞ „Misschien wel”. ☞ De gewonde officier keek snel op, alsof er iets in den toon van den jongen man was geweest, dat hem hinderde, en hun oogen ontmoetten elkaar. Het was weinig meer dan een vluchtige blik, en toch waarschuwde de snelle gedachtenwisseling die in dit ondeelbaar oogenblik tusschen hen plaats had, Preston om op zijn hoede te zijn voor dit beleefde, vriendelijke jongmenschen, dat den naam had de meest gezochte vrijgezel van Londen te zijn; en evenzoo wist La Planta onmiddellijk, dat de man, die nu vóór hem stond, onder bepaalde omstandigheden, een niet te versmaden tegenstander kon zijn. ☞ „Goeden middag,” zei Kapitein Preston, terwijl hij in de hal zijn hoed opzette. ☞ „Goeden avond,” antwoordde La Planta, met ijsskoude beleefdheid. ☞ Toen opende James, die inmiddels van het telegraafkantoor teruggekomen was, de deur en de kapitein sloeg langzaam den weg in naar Vigo Street. ☞ Toen Preston zoowat in Regent Street was, was 't Archie La Planta gelukt telefonisch verbinding te krijgen met Mrs. Mervyn-Robertson en was hij bezig haar te vertellen wat er gebeurd was. Toen hij zweeg, hoorde hij haar vroolijk lachen. ☞ „Zei ik je vanmiddag niet,” riep ze uit, „dat hij een van die menschen was, met wie ik liever niet meer kennis maakte?”

VIERDE HOOFDSTUK.

HET HUIS MET DEN BRONZEN KLOPPER.

☞ Ofschoon Archie la Planta Cora Hartsilver vaak ontmoet had

sinds den wapenstilstand, kende hij haar toch niet goed, en dus was hij nogal verbaasd toen hij haar uitnoodiging voor een diner ontving. Hij vermoedde, dat ze een groot gezelschap verwachtte, en toen hij op den avond van den dag waarop Preston hem bezocht had, in het groote huis in Park Crescent kwam, verwonderde het hem te zien, dat Yootha Hagerston de eenige andere gast was. Dit zette dadelijk zijn vluggen geest aan het werk, en terwijl hij met de beide dames een oppervlakkig gesprek voerde, bleef hij zich afvragen welke reden Mrs. Hartsilver er toe geleid kon hebben hem uit te noodigen. ☞ Zij had een uitstekende keukenmeid, het kleine diner was onberispelijk. La Planta, een lekkerbek op-en-top, had dit dadelijk bemerkt, en toen de maaltijd was afgelopen, voelde hij zich tevreden met de heele wereld. ☞ „Het is verbazend aardig van u, dat u mij uitgenoodigd hebt aan zoo'n intiem, vriendschappelijk dinertje,” zei hij, zijn gastvrouw over de tafel heen recht in de oogen kijkend. „Ik houd niet van die groote gastmalen, en was eerlijk gezegd al bang, dat ik vanavond nu een groot gezelschap zou vinden”. ☞ „Ik geef nooit groote diners, als ik het vermijden kan,” antwoordde Cora, „ofschoon men het soms wel eens moet doen. Ik geef, evenals u, de voorkeur aan een ongegeneerd klein gezelschap, zoo een paar goede vrienden met wie men van gedachten kan wisselen. Vindt u ook niet, dat er zoo veel menschen zijn, die nooit iets te zeggen hebben? En saaië menschen vervelen me dood. Laat ik u nog eens de port aanreiken”. ☞ Het was '48 port, dien haar overleden man nog gekocht had. La Planta schonk zijn glas nog eens vol, maar spoedig vestigde hij zijn blikken weer op de jonge weduwe. (Wordt vervolgd).

DE BLOEMENTUIN.

Nu de dagen weer eenigszins gaan lengen is het of de natuur heel langzaam aan neiging begint te vertoonen om te ontwaken uit haar winterslaap, wat haast geen winterslaap kan genoemd worden, want we hebben nog zoo goed als geen vorst gehad en daardoor is er in den tuin nog heel wat groen gebleven, dat anders reeds lang verdord was. Als we over ontwaken in de natuur gaan spreken, moet daarnatuurlijk reden voor zijn en die is er ook, want voor den waren natuurliefhebber zijn reeds vele bewijzen van dat ontwaken voorhanden. Ik kan niet nalaten het eerst het sneeuwkllokje te noemen want dit is het toch dat in de vrije natuur ons het eerst komt verkondigen dat er weer nieuw leven op til is. Het sneeuwkllokje (*Galanthus*) is niet veeleischend en groeit haast overal; ja zelfs waar bijna niets anders groeit zooals op beschaduwde plaatsen tiert het nog welig. Ook in randen of op natuurlijke wijze uitgeplant in grasvelden maakt het een schitterend effect. Wat een bekoring kan er niet uitgaan van zoo'n randje sneeuwkllokjes, die reeds fier hun bloemetjes verheffen terwijl vrijwel alles rondom nog van winter getuigt. Sneeuw of vorst deert ze niet. Ook tusschen heesters uitgeplant hebben ze een mooie standplaats en staan niemand in den weg; bovendien hebben ze, na uitgebloeid te zijn, prachtig gelegenheid zich verder te ontwikkelen. ☞ Het meest gezien is wel de *Galanthus nivalis*; dit sneeuwkllokje is wel niet zoo bijzonder groot van bloem, maar juist daarom aanbevelenswaardig omdat het zoo'n flinke groeier is; in korten tijd reeds heeft men flinke potten met steeds meer bloemen, dit in tegenstelling met b.v. de grootbloemige zooals de *Galanthus Elwesii*, die ieder jaar minder bloemen geeft en al heel gauw uitsterft; echter is zij voor randbeplanting bijzonder geschikt. Ik heb eenige jaren deze soort gehad en heb zelfs gezien dat deze *Galanthus*-soort zich zelf zaait en op deze wijze haar bestaan tracht te verzekeren. Een enkele maal treffen we nog wel eens een dubbele variëteit aan; deze mist echter volgens mijn meening de bevalligheid die het gewone sneeuwkllokje eigen is, het is net als met de tulpen: de enkele zijn volgens mijn meening de mooiste. Dat men de sneeuwkllokjes overal aantreft is wel een bewijs dat ze op vrijwel iederen grond groeien willen; het best groeien de sneeuwkllokjes echter in een goed gedraineerden zanderigen grond. Ik zeide reeds dat ze zoowel in de schaduw als wel op zonnige plaatsen zeer goed groeien. Een ieder begrijpt natuurlijk dat de tijd van planten nu voorbij is. Augustus of September zijn daar de aangewezen maanden voor. Heeft men bloeiende pollen staan, dan kan men de pollen in hun geheel opsteken en met bol en al in mandjes of bakjes eenigen tijd binnen plaatsen. Zoodra ze zijn uitgebloeid planten we ze weer buiten, dan kunnen ze afsterven.

5 Januari 1923.

N. V.

Foto C. Steenbergh.

HET AMSTERDAMSCHЕ STADHUIS-PALEIS.
DE BEELDENGROEP BOVEN DE WESTELIJKE PORTIEK IN DE BURGERZAAL.
DE GERECHTIGHEID, HEBZUCHT EN NIJD VERTREDENDE, TUSSEN DE DOOD EN DE STRAF.

'T AMSTERDAMSCHЕ STADHUIS-PALEIS.

(Vervolg).

III. DE VERTREKKEN GELIJKSTRAATS. DE BURGERZAAL.

DE vertrekken en gangen gelijkstraats vertoonen — met uitzondering dan van de alreeds besproken Vierschaar — weinig opvallende schoonheid. Toch werden zij vroeger druk en nuttig gebruikt. Het zuidoostelijk gedeelte was in gebruik bij de beroemde, in 1609 opgerichte Wisselbank, die ook reeds in het oude Stadhuis een belangrijke ruimte in beslag had genomen. In het nieuwe waren er vertrekken voor de boekhouders, de commissarissen, de ontvangers en den essayeur van deze bank. Het fraaist was — en is nog — het vertrek van commissarissen, op den hoek tegenover de Kalverstraat, waar festoenen op de pilasters prijken, en gouden ornamenten op bruinen achtergrond het houtwerk sieren. In 1808, het ongeluksjaar voor het Stadhuis, werden deze lokalen van de rest van het gebouw door een muur gescheiden, en kreeg de Wisselbank een afzonderlijken ingang aan de Paleisstraat, thans toegang tot het bureau van den plaatselijken commandant. ☒ Aan de zuidwestzijde van het Stadhuis, tusschen de lokalen der Wisselbank dus, en het „voorhuis” aan den achtergevel — de toegang tot het gebouw aan den Nieuwe Zijds Voorburgwal wordt nu ontsierd door een onooglijke houten bak, die uit een voertuig stappende bezoekers tegen regendruppelen beschermen moet — bevonden zich de vertrekken van den concierge. Aan de andere zijde van dit voorhuis volgden de gevangenislokalen: de woning van den cipier, de pijnkamers (op den noordwestelijken hoek), en dan de gijzelkamers en — gelijkstraats — en in de kelders — de gevangnissen; een gang scheidde aan de zijde van de Nieuwe Kerk deze cellen van den straatmuur. De ruimte in het midden van het gebouw tusschen de beide binnenplaatsen werd gedeeltelijk ingenomen door de „amonitiekamer” (waar beschuldigten „scherpelijk werden vermaand”, maar die reeds in de 18e eeuw als bergplaats werd gebruikt) gedeeltelijk al weder door gevangnissen. Op den noordoostelijken hoek stonden een viertal vertrekken ten dienste van de Rechtskamer van de Diemermeer, en tusschen deze en het noordelijk voorhuis, dat thans, met de eertijds open galerij, gebruikt wordt door

de paleiswacht (die, sinds Amsterdam geen garnizoen meer heeft, nog slechts enkele dagen in het jaar aanwezig is) waren twee ruime vertrekken die gebruikt werden door de stadssoldaten die het Stadhuis bewaakten. Het is te hopen, dat de paleiswacht (zou het niet eenvoudiger zijn in 't vervolg de bewaking bij koninklijk bezoek aan gewone Amsterdamsche politieagenten over te laten?) in de toekomst zich zal willen vergenoegen met de lokalen, die voor de stadswacht voldoende ruimte boden, zoodat de galerij aan den Dam weder geopend, en de dubbele trap achter de Vierschaar weder in ouden toestand hersteld kan worden; het handhaven van een verknoeiing voor een zóo zeldzaam gebruik is zeker niet te verdedigen. ☒ ☒ Thans naar de eerste verdieping, langs de verminkte trap achter de Vierschaar! De treden van deze trap — ge zult het wellicht met verbazing constateeren, — zijn van „gemarmerd” hout. En dat in het „Kapitaal der Amsterdamsche Heeren”? En dat in een Stadhuis, gebouwd in een tijd, toen men allermintst zuinig met marmer was, en dat er trouwens zelf ook rijk van voorzien is? Wat zonderling schijnt, is het echter geenszins: deze houten treden zijn de paleistreden; daaronder bevinden zich de door het drukke gebruik uitgesleten marmeren treden van Amsterdam's stadhuis. Een bewijs, hoe nauwgezet de koninklijke gebruikers van het gebouw er naar gestreefd hebben, om het, wanneer de voorloopige toestand een einde heeft genomen, aan den eigenaar te kunnen teruggeven in denzelfden toestand waarin het hun ter bewoning werd gegeven; sommigen zullen hiër de conscientieusheid wat te ver gedreven achten, maar laten zij toch niet vergeten, dat dit streven hoog gewaardeerd moet dan een wat luchtiger opvatting der gebruiksrechten zou doen. ☒ De trap — wij hebben het reeds opgemerkt — is niet buitengewoon monumentaal en indrukwekkend, vooral niet, nu haar noordelijke opgang is afgesloten. Maar spoedig zijn wij boven, en staan dan voor de bronzen deuren, die hekken zijn het eigenlijk, werk van Dirk de Valk, en bestaande uit tralies, als boomtakken behandeld, waarvoor palm-

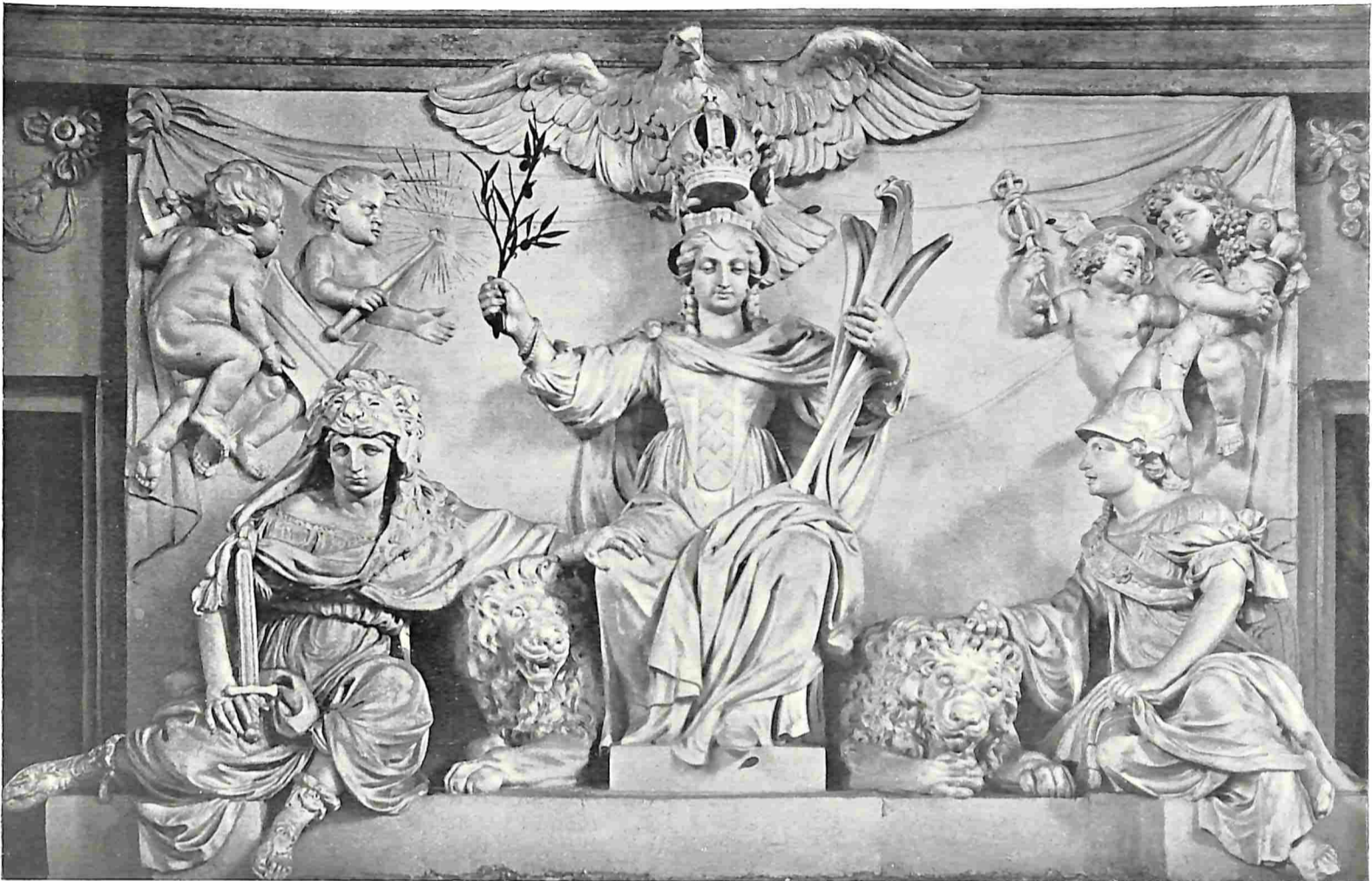

Foto C. Steenbergh.

HET AMSTERDAMSCH E STADHUIS-PALEIS.

DE BEELDENGROEP BOVEN DE OOSTELIJKE PORTIEK IN DE BURGERZAAL.
AMSTERDAM, GEKROOND DOOR DE KEIZERSKROON, TUSSCHEN DE DAPPERHEID EN DE WIJSHEID.

takken en zonnebloemen. In 1897 zijn zij in eere hersteld, nadat zij geruimen tijd, tegen de zijkanten vastgezet, als stucwerk waren beschouwd en gewit; houten deuren sloten toen den toegang af. De lichtopeningen ter weerszijden van dezen toegang zijn eveneens van bronzen hekwerk voorzien, in den vorm van getakte traliën, waarover gekruiste ankers. Men kan een en ander op de voorplaat in dit nummer aanschouwen, waarop de hekwerken aan de binnenzijde zijn afgebeeld. ☒ En dan thans de Burgerzaal betreden, de indrukwekkende ruimte, het grootsche centrum van het statige gebouw; zij beslaat 1/8 van het geheele stadhuis, is 34 M. lang, 16.75 M. breed, en 28 M. hoog, even hoog als het gansche gebouw met aftrek van het sousterrain. Deze hoogte doet denken aan die eener middeleeuwsche kathedraal. En wel degelijk hebben de majestueuse afmetingen der Burgerzaal symbolische beteekenis: dit was de hof der burgerij, die hier vrijelijk kon komen en gaan, en aan welke, ook al was het haar niet vergund invloed uit te oefenen op het Bestuur harer stad, toch de eere werd gebracht, die men haar, in háár Huis, niet wilde onthouden: de grootste, de statigste ruimte, in het midden van het gebouw, was voor háár bestemd, in wier belang de regeerders in hunne veel kleinere zalen en vertrekken werkzaam waren. ☒ De Burgerzaal was eigenlijk niets anders als een ontzagwekkende vestibule, haar licht ontvangende van de binnenplaatsen ter weerszijden, en in open verbinding staande met de galerijen, die om Burgerzaal en binnenplaatsen heenloopen, en waaraan de verschillende dienstvertrekken lagen. In 1808 heeft zij dit karakter verloren: de open verbinding met de galerijen werd door houten gemarmerde schotten met kleine deurtjes afgesloten; draperieën voor de vensters, groote lichtkronen, een tapijt op den vloer, spiegels hier en daar, maakten haar tot een afgesloten feestzaal van een paleis, die nóg indrukwekkend is, maar bij nadere beschouwing al te zeer tweeslachtigheid vertoont. De zinrijke hoogte is zinledig geworden, geeft aan de feestzaal iets uitermate ongezelligs; aan stangen van geweldige hoogte hangen de acht sierlijke lichtkronen; zij hinderen vooral bij het beschouwen van het gewelf, dat bovendien al te veel in duisternis gehuld is door gordijnen voor sommige ramen. De geheele ruimte, trouwens, is thans te slecht verlicht, en als Vondel nog eens zijn Stadhuis mocht

aanschouwen, dan zou hij in de Burgerzaal zeker niet meer uitroepen:

Wat schept mijn hart al lucht en zon, van wederzijen!

Zooals de Burgerzaal zich thans vertoont, werd zij in 1808 ingericht, met dit eenige verschil, dat het Atrechtsche tapijt, dat toen den vloer dekte, later door een Deventersch tapijt is vervangen, en aan de westelijke en oostelijke zijden der zaal over de geheele breedte ijzeren roeden werden aangebracht, waaraan gordijnen kunnen worden gehangen, die bij drukke audiënties gedeelten der zaal afsluiten. Zij hinderen uitermate het gezicht op de beeldgroepen boven den oostelijken en westelijken ingang, welke laatste, oorspronkelijk open, thans door een deur is afgesloten. Het tapijt bedekt een houten vloer, waaronder de oorspronkelijke vloer is verborgen van wit en gekleurd marmer, versierd met inlegwerk, dat, tusschen de twee halfronden der aarde het noordelijk hemelrond vertoonde. Reeds na een eeuw was dit inlegwerk echter losgeraakt, zoodat men in 1766 de beide halfronden der aarde door marmer verving; ook het marmer was uitgesleten, wel een bewijs, hoe druk de Burgerzaal bezocht werd! ☒ Prachtig zijn de portieken aan oost- en westzijde; beide zijn gelijk, maar de eerstgenoemde, door welke wij zijn binnengetreden, maakt meer indruk dan de tweede, omdat zij niet als deze door een leelijke deur wordt ontsierd — deuren schijnen in 1808 het zwakke punt te hebben gevormd — maar integendeel met de prachtige bronzen hekken prijkt. ☒ Het hoofdstel der portieken, dat, met uitzondering der fijn-gebeeldhouwde wit-marmeren fries, van bont marmer is, wordt gedragen door halfzuilen, eveneens van bont marmer, gekroond door sierlijke wit-marmeren Korinthische kapiteelen, staande tegen wit marmeren pilasters. ☒ Boven elk der portieken trekt een beeldengroep de aandacht. Boven de oostelijke is in het midden Amsterdam's Stedemaagd gezeten; haar borst prijkt met de drie wapenkruisen, haar hoofd met de stedekroon in den vorm van een stadsmuur. Boven haar zweeft een adelaar, die haar ook de keizerlijke kroon op het hoofd gaat plaatsen. In den rechterhand houdt Amsterdam een olijftak, in den linker vredespalmen. Ter weerszijden bewaken leeuwen haar. Rechts van haar zit de kracht, half omhangen met een leeuwenhuid, links de Wijsheid. Tegen

Foto C. Steenbergh.

DE AARDE.
BEELDHOUWWERK
BOVEN EEN DER BO-
GEN VAN DE BUR-
GERZAAL.

den als wit doek gedrapeerden achtergrond vliegen engelen-figuurtjes, die de vier elementen voorstellen, aan Amsterdam hulde brengend; Water draagt een scheepsroer, Vuur een stralenden scepter, Lucht een Mercurius-staf en Aarde een hoorn des overvloeds. Een heel andere, een somberstrengere voorstelling vertoont de groep aan de overzijde der zaal: hier vormt de Gerechtigheid het middelpunt; men wete dat zich achter deze portiek de Schepenkamer bevindt. Vrouwe Justitia, het hoofd door een stralenkrans omgeven, vertreedt de aan haar voeten liggende Hebzucht (in de gedaante van Midas met de ezelsoren) en Nijd (voorgesteld door een oude vrouw met slangen als hoofdhaar). Rechts zit de Dood 1), links, met afgewend gelaat de Straf. Boven de dood vliegen twee wichtjes, het eene met geeselroeden, het andere met bliksemstralen in de hand; boven de Straf twee harpijen. Kunstvol gebeitelde groepen inderdaad, die echter wat stijf van compositie zijn. Quellijn heeft hier vermoedelijk getrouw de teekeningen van Van Campen gevolgd. Iets meer Vlaamsche levendigheid zou ongetwijfeld de groepen treffender hebben gemaakt. Nog ander beeldhouwwerk siert de Burgerzaal, en, al valt het niet zoo terstond op, het behoort tot het fraaiste wat het Stadhuis te zien geeft. Wij bedoelen dat boven de vier groote, thans dichtgetimmerde bogen. Tweemaal zien we daar in een groote figuur de vier elementen voorgesteld. Het vuur wordt voorgesteld door een jongeling met bliksem en fakkel, en salamander in de vlammen, aan zijn voeten, en — aan den tegenovergestelden wand — door een Moorsche vrouw, in haar handen een vlamme schotel waaruit een Phoenix opstijgt; de Lucht hier door een gevleugelde vrouw met haar van wolken waarop sterren schitteren, en met een arend aan haar voet, op een rots waartegen een raaf opvliegt, aan de overzijde door een maagd met weelderigen haardosch, een pauw op den rechterarm en een kameleon in de linkerhand; het Water boven de eene boog door een vrouw tusschen zeeplanten en zeedieren, die boven haar hoofd een schip houdt, boven de andere boog door een bekoorlijke zeenymf (zie de afb. op bladz. 31) met een spuitenden waterbol en Neptunus' drietand; de Aarde de eene maal door Cybele met de stede-kroon en een kind aan de borst, achter haar een opgetuigde kameel die door een aapje wordt gemend, naast haar een leeuw, en aan haar voeten een wolf en een slang (zie de afb. hierboven), en boven een anderen boog door de met bloemen gekroonde Flora, met den sikkel en den hoorn des overvloeds. Boven deze voorstellingen zijn trofeeën aangebracht, gevormd door toepasselijke ornamenten; zoo ziet men boven het Vuur: kinderfiguurtjes te midden der vlam-

1) De Dood werd onder Lodewijk Napoleon door een doek omhuld; in de feestzaal geworden Burgerzaal meende men hem aan het oog te moeten onttrekken.

men, geschut, vuursteenen, vlamme zwaarden, oorlogsattributen, smeedende kindertjes; boven de Lucht: een pauw op de wolken, waaronder de vier winden en allerlei gevogelte vliegt, en verder luchtbellende blazende kindertjes; boven het Water: rietgewas, visschen, schelpen, op kinkhorens blazende wichtjes; boven de Aarde: vruchten, sachttyrtjes, een hertekop, een aap, leeuwen enz. Fraai zijn ook de slingers die binnen in de bogen als omlaag hangen; tusschen het loof, de bloemen en de vruchten, klauteren en knabbelende eekhorentjes en aapjes (zie de afbeeldingen op bladz. 32). Dat alles is nog tegenwoordig in de Burgerzaal te bewonderen; niet meer te zien zijn twee reliefs, ter weerszijden van de oostelijke portiek die bedekt zijn door spiegelluizen. Zeer te betreuren is dit, omdat zij zeer mooi moeten zijn. Het eene, boven de deur der Burgemeesterskamer, geeft een voorstelling van Mercurius, bezig Argus in slaap te wiegen, den 100-oogigen Argus, die door Juno aangesteld was, om de door Jupiter in een koe veranderde Io te bewaken; het andere stelt Amphion voor, spelende op zijn harp, om den werklieden die de stad Thebe herbouwen, den arbeid te verlichten. Ook daarboven schijnt toepasselijk beeldhouwwerk te zijn, dat evenwel door draperieën aan het oog is onttrokken. Het zal U opgevallen zijn, dat we tot dusverre zwegen over datgene, wat bij het binnentreden, met de lichtkronen (die, dit worde ter loops medegedeeld, van verguld ijzer zijn, en waarin patent-olielampen kunnen worden aangebracht) het eerst Uw aandacht zal hebben getrokken: het groote beeld van Atlas tegenover den ingang aan de oostzijde; ge hebt nu wel gezien, dat aan de tegenovergestelde zijde, op dezelfde hoogte, het beeld van den Vrede prijkt, terwijl de lange zijden der zaal elk nog twee groote beelden te zien geven, die U alle bekend voorgekomen zullen zijn. Geen wonder: het zijn de door Quellijn gemaakte modellen van de beelden op voor- en achtergevel van het gebouw, die, zooals we reeds zagen, door Hemony in brons werden gegoten. Voor deze zaal, hoe geweldig van afmetingen ook, zijn ze wel wat heel groot; zij waren bestemd om van veel grooter afstand gezien te worden. De plaatsing dezer beelden, en de geheele versiering der wanden boven de eerste kroonlijst, moet niet op rekening van Van Campen gesteld worden, maar op die van Stalpaert; het bovengedeelte der Burgerzaal is dan ook minder treffend door schoonheid. Van Campen had hier overal vensters willen maken, waardoor ongetwijfeld de zaal — thans door de reeds genoemde veranderingen véél te donker — helderder verlicht zou zijn geweest tot het tongewelf dat de ontzaggelijke ruimte dekt. De beschildering van dit slecht verlichte gewelf maakt thans weinig indruk; ge moet er naar raden wat ze voorstelt. Ze bestaat uit een middenstuk in kleuren, en een omlijsting in grisaïlle. Het middenstuk vertoont de Amsterdamsche Stedemaagd, in een door leeuwen getrokken wagen; Neptunus biedt haar zijn scheepskroon aan, Mercurius zijn staf, Cybele de sleutels waarmee zij de aarde kan ontsluiten; engelenfiguren, vermoedelijk de kunsten en wetenschappen verbeeldende, vliegen om haar heen, en Hercules is druk bezig om met zijn knots Nijd en Laster op een afstand te houden. Daaromheen zijn de Stroomgoden van Amstel en IJ afgebeeld, en enige geslachtswapens van thesaurieren (Dirk Bas en François de Vroede). In de vier hoeken aanschouwt de bezoeker met scherp blik, voorstellingen van de Gerechtigheid, de Wijsheid, de Waakzaamheid en de Voorzichtigheid; verder de wapens van hen die in 1705 Burgemeester waren (Nicolaas Witsen, Jeronimo de Haaze de Georgio, Gerbrand Pancras en Joan Graafland). Want in genoemd jaar werd dit gewelf beschilderd, door Jan Hoogzaad en Gerard Rademaker naar de schetsen, die men gevonden had, van Jan Goeree, ook als beschrijver en dichter bekend. Ook de halfonden boven de muren aan oost- en westzijde zijn beschilderd, en ook dit schilderwerk is slecht belicht. Dat aan de westzijde geeft de Stedemaagd te aanschouwen, die in haar rechterhand een scepter, in haar linkerhand een schrijfpenn vasthoudt; vóór haar zit de Eendracht, die haar een opengesneden granaatappel aanbiedt, in haar nabijheid de Staatkunde, met twee aangezichten, en een verrekijker in de hand. Dat aan de overzijde geeft een voorstelling van het laatste oordeel. Beide schilderingen zijn van de hand van Adriaan Bakker. Nog even de aandacht gevestigd op de fraaie empire-wandluchters tegen de pilasters der Burgerzaal, om ten slotte een somberen blik te laten rusten op de bruine lappen ter weerszijden van het Atlas- en het

Vredes-beeld. ☼ Dit zijn de in tulle genaaide vlaggen, lezer, die wellicht in een museum een waardevol bezit zouden vormen, maar die hier ijselijk misstaan. Reeds kort nadat Lodewijk Napoleon Koning van Holland was gemaakt, kreeg hij het in zijn ongelukkig hoofd om deze vlaggen, waarvan de meeste in de groote zaal van het Haagsche Binnenhof hingen, af te staan aan Amsterdam's Stadhuis, dat hij toen nog niet tot Paleis had misvormd. Men moest zenatuurlijk wel aannemen. En nog steeds hangen ze er, en ze zijn niet alleen leelijk, ze dragen er ook toe bij om de Burgerzaal haar karakter nog meer te ontnemen. Die aan de oostzijde zijn meest van Engelschen en Indischen, een paar van Russischen oorsprong (men denke hierbij aan den slag bij Bergen in 1799), die aan de westzijde werden veroverd in den 80-jarigen oorlog. In het geheel zijn het, naar wij vonden vermeld (zelf geteld hebben wij ze niet) 125 vlaggen. Tegen een der zijmuren hangt een groote vlag, die tenminste in sierlijker plooiën valt; zij schijnt een zegeteeken te zijn uit den strijd tegen de Belgen in 1830. ☼ Boven het Vredesbeeld is ten gerieve der burgerij een wijzerplaat aangebracht, met een uurwijzer, die in verbinding staat met het torenuurwerk. ☼ En hiermee meenen wij wel alles gezegd te hebben wat van dit statige centrum van Amsterdam's Stadhuis, „de groote zael des volcks”, „'t heerlijck gewelf”, zooals Vondel de Burgerzaal noemde, te zeggen valt. Het is immers niet meer noodig, aan te geven wat daaruit verwijderd moet worden, als het Stadhuis weer Stadhuis is, het is immers niet meer noodig den wensch uit te spreken, dat wij haar nog mogen aanschouwen, ontdaan van haar feestzaalattributen, hoe fraai vele daarvan ook zijn? ☼ O, Amsterdam, Amsterdam, kendet gij toch beter het grijze, thans zoo doode gebouw aan Uwen Dam, waarin, sprekend in niet steeds zeer duidelijke, klassiek-mythologische taal — het worde toegegeven —, Uw grootsch verleden is belichaamd. Gij zoudt niet zoo slap berusten in wat het Rijk U aandoet

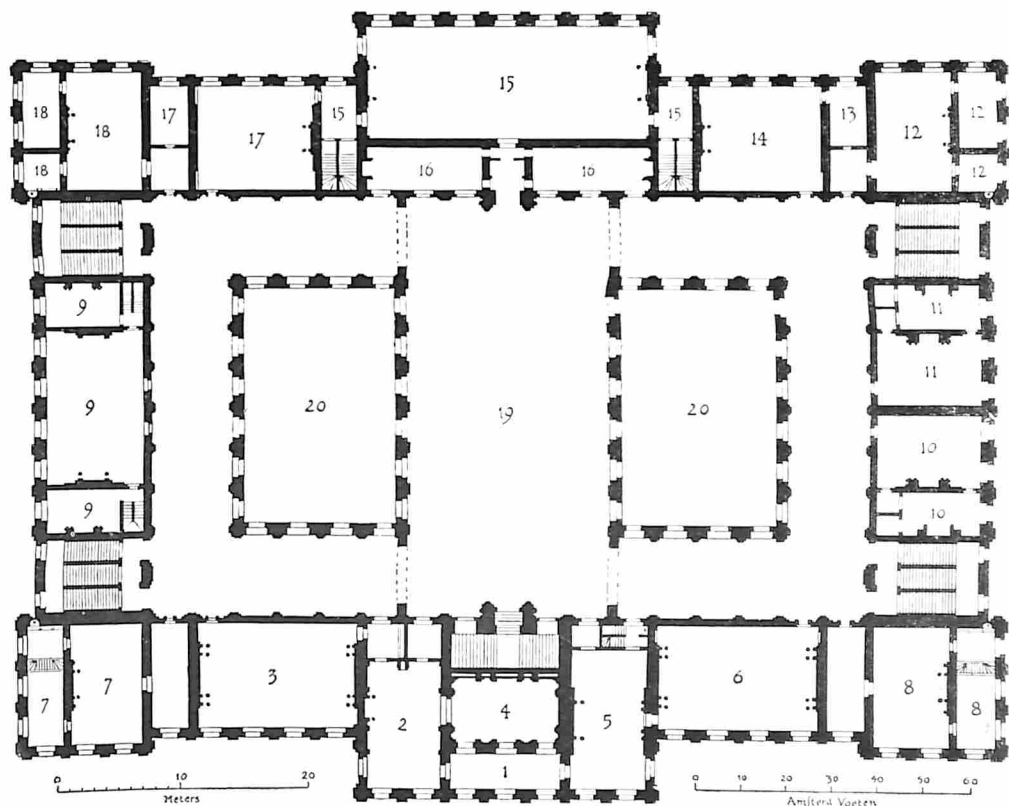
rookte zijn lange steenen pijp, en wij zetten ons naast hem; wij kleine jongens, zaten hem maar aan te kijken, wat was hij een reus! Veel praten deden we niet, we keken naar hem en naar de bloemen tot het schemer werd en hier en daar een ster aan den hemel te voorschijn pinkte; dan kwam Geertje ons roepen, de pap was opgedaan; we vonden onze borden gevuld op de wit geschuurde tafel en Geert gaf ons als gasten een groote kliks stroop in de pap. Staps brood, rogge en wit, lagen op den broodbak, maar eerst kwam 't lange gebed, waarbij wij, evenals Wullum, achter zijn pet, moeite hadden wakker te blijven. ☼ De Julidagen, 't begin van de vacantie, leken me, als lange zonne-dagen vol licht en kleur; hoe kon het, dat ik daaraan in zoolang niet had gedacht, ze had verstopt onder allerlei latere geneugten, en nu opeens galopperden ze als in jacht achter elkander op. ☼ De bongerd, de lange boerenkar ratelend en hotsend over de keien van 't dorp, het Utrechtsche wagentje, waar we allen voor in stapten, de schapen, ver af op de hei, klein Jannetje van

Foto C. Steenbergh.
HET WATER.
BEELDHOUWERK BOVEN EEN DER BOGEN VAN DE BURGERZAAL.

Hoe weide ick in 't vierkant door d'open galeryen, zegt Vondel, na de Burgerzaal verlaten te hebben. Laten wij zijn voorbeeld volgen en de galerijen gaan bezichtigen. „Open” zijn zij niet meer. Want ach.... ☼ Maar bewaren wij een nieuwe jammerklacht tot het volgend nummer. (Wordt vervolgd). A. LOOSJES.

HERINNERING.

HET is al lang geleden, in den tijd toen ik nog student in Delft was, dat ik bij mijn thuiskomst van de kroeg de doodstijding op mijn werktafel vond. Oom dood? — een beste kerel, — jong leek hij me echter niet meer, — vijf en vijftig, ik zelf was een en twintig. Ik bekeek de aankondiging nog eens oplettend, maar niets berichtte ze meer dan de doodstijding. Een gevoel van schuld en schaamte drukte me terneer. Waardoor was het gekomen, hoe was het mogelijk dat ik de laatste jaren zoo weinig nota van hem had genomen? Plotseling kwamen ze als om strijd te voorschijn, de eene herinnering overtroefde haastig de andere, het waren de gedachten aan lang vervlogen dagen vanden tijd af, dat ik zoo'n heel klein kereltje was, dat zich ziek at aan de klappessen in zijn tuin. Het heele boerengedoe stond me klaar voor den geest, tijden was 't niet in mijn gedachten geweest: de donkere stal, waarin we 's avonds de koeien dreven, de peerden met hun hoofden onder de ruif, heerlijk was 't, zacht hen over 't voorhoofd te streelen; ik rook als 't ware de varkens in 't kot. Zou Wullum er nog zijn? Wat blaakte de zon bij 't hooien fel, half naakt hielpen we, Hans en ik. Dat waren vacaties ginds op Oom's boerderij. 's Avonds als de lucht nog rood zag van de ondergaande zon, binnen de melkmeid met de emmers klepperde, en tante voor 't avondeten zorgde, zat Oom op de bank voor 't huis bij de gele goudsbloemen en

PLATTEGROND DER EERSTE VERDIEPING VAN HET STADHUIS VAN AMSTERDAM.

Teekening van A. W. Weissman, ontleend aan „Het Stadhuis van Amsterdam” door Prof. dr. H. Brugmans en A. W. Weissman.

- 1. Pui. — 2. Burgemeesterskamer. — 3. Oud-Raad. — 4. Vierschaar. — 5. Justitiekamer — 6. Vroedschap. — 7. Thesaurieren Ordinaris. — 8. Weeskamer. — 9. Secretarie. — 10. Assurantiekantoor. — 11. Desolate Boedelkamer. — 12. Rekenkamer. — 13. Schoutskamer. — 14. Schepenskamer. — 15. Schepenszaal. — 16. Advocaten en Procureurs. — 17. Commissarissen van kleine zaken. — 18. Thesaurieren Extra-Ordinaris. — 19. Burgerzaal. — 20. Binnenplaatsen. (Daaromheen de galerijen).

den watermolen, de gevechten die Hans en ik om haar hadden. Ze schonk haar liefde aan Hans, hij was ouder en sterker, kon mij met gemak een beentje lichten. ☼ Die groote stilte op Zondag, beklemmend, met verbod voor haast alles, twee maal ter kerke, zonder pardon, lange gebeden en bijbellezingen; een doffe, trieste dag, een dag ook met kleine-gnieperige gebods-ontduikingen stil op de duistere brocierige deel, kruis of munt spelen met Wullum, een heerlijke opwinding midden in de dofheid; 't was niet om de centen, want ze waren van Wullum en hij kreeg ze terug als we met de kaarten begonnen, die Wullum uit zijn bedstee op den hooizolder haalde. Jannetje kwam stil aangelopen den langen weg van den watermolen en keek toe; griezellig, angstig was ze daarbij, want 't was duvels-spul en overtreding. ☼ Alles was nu uit. Dood. Een onaangenaam gevoel bekwam me, het onherroepelijke verwarde me en maakte mijn schuldgevoel grooter, en een verlangen naar de plek waar 't eens zoo heerlijk was, overviel me plotseling. ☼ Alles was nu zeker veranderd, tante was voor twee jaren al overleden, vreemd, als kind dacht ik al dat ze heel oud was, zij met die stijve kornet; ze was acht en veertig toen ze stierf, ook toen was ik niet gegaan, een feest hield me gebonden, 't was in den groentijd. ☼ Den volgenden morgen ontving ik per brief 't verzoek: uit Moeder's naam, Oom de laatste eer te bewijzen; Hans, wiens vader buitenslands was, zou me in Utrecht ontmoeten en samen zouden we verder reizen. ☼ Op den dag van de begrafenis begaf ik me reeds vroeg op weg, eenigszins voornaam door 't gevoel voor vol te worden aange-

Foto C. Steenbergh.
BLOEMEN- EN
VRUCHTENSLIN-
GER LANGS EEN
DER BOGEN VAN
DE BURGERZAAL.

zien, Moeder te kunnen vertegenwoordigen; mijn hoed in een daarvoor bestemde leren doos, waarmee ik, dat weet ik nog, wel was ingenomen, evenals met mijn correct zittend zwarte gekleede jas; correct zijn, was een niet geringe levenstaak van me in die dagen. ☼ In Utrecht hoorde ik, al vóór de trein stilstield, het schelle herkenningstluitje, op twee vingers gefloten, van Hans, en ik haastte me mijn hoofd uit het portier te steken om hem met dergelijke muziek te antwoorden. ☼ „Potstausend kerel! Heb je 'm al op?” vroeg ik verwonderd, toen mijn neef, opgewekt als gold het een bruiloft, zijn hooge wat schuin op zijn bol, aan 't portier kwam. ☼ „Ik zal zoo'n ding nog mee sjouwen,” en met minachting wees hij op mijn keurig hoedefroudaal. „Je zult er vandaag extra ordinaire zien: historische van Napoleon af, artistieke, groene, ruige, hooge, breede, kerel, je zult wat beleven. Gaat het goed?” vroeg hij terloops, terwijl hij zijn beenen lekker strekte, nadat hij een goed hoekje had gevonden. ☼ „Best, jij ook, dat zie ik, je blijft altijd dezelfde; ben je nog bij Moeder geweest?” ☼ „Tja, tja, ze was onder den indruk, 't is beroerd voor haar, ze had veel steun aan hem,” even vertrok zijn gezicht tot ernst, terstond daarop was hij weer één vroolijkheid. ☼ „Ik zal je wat vertellen, zeg, ik ben geëngageerd met Tine”. ☼ „Loop, ik geloof het, als ik de kaart krijg, je hebt al zooveel engagementen gehad”. ☼ „'t Is nou meenens, ik ben voor goed bij Vader op 't kantoor, feliciteer me maar.” ☼ Een lang kluchtig verhaal dischte Hans op van zijn wederwaardigheden, en niet uitgepraat was hij over de hoedanigheden van Tiene, maar naar gelang we de plaats onzer bestemming meer naderden, kwamen meer en meer de herinneringen uit onzen jongenstijd boven, en waren onze gedachten bij onze gemeenschappelijke zomervacanties. Tot ver in den omtrek kenden we de dorpen, de wegen, de eenzame boerderijen, de bosschen, velden en menschen. ☼ „In dat kerkje, weet je 't nog, hebben we de klok geluid; ongenadig, wat had die kerel jou te pakken, stommerik om geen beenen te maken toen die vent er aan kwam”. ☼ „Maar jij kreeg later je portie, toen de Kloete jou bij je beenen den appelboom uittrok,” zei ik met „Schadenfreude.” ☼ „Kijk, daar hebben we voor 't eerst, zonder Wullum, een vracht

hooi gebracht”. Hans wees op een boerderij, bijna verscholen achter drie groote platgeschoren lindes. ☼ „Weet je nog dat jij hier ergens een zoogenaamde wilde eend gevangen had, en bij Oom met een tamme van Bertels kwam aanzetten? Wat was Oom toen nijdig, toen 't dier in je zak den nek had gebroken”. ☼ „Ja, dat was beroerd,” zei Hans. ☼ „Hier moet dat land zoowat zijn,” meende Hans, speurend, „waar we 's nachts het hooi van de oppers hebben uitgespreid.” ☼ „Ik denk in eens aan Wullum in zijn bedstee toen 't zoo regende op Zondag, en wij al den rommel van de deel voor zijn deuren barricadeerden. Oom was naar de kerk, 't kwam op een beetje lawaai niet aan, ik dacht dat de kerel 't heele zaakje kort en klein trapte”. ☼ „Kijk,” riep Hans, „daar heb je de kolk, waar we zwommen”. ☼ „Mooi hier!” riep ik opgetogen, „stom om in een straat op 'n kamer te zitten koekeloeren naar je overbuur; of den halven dag over een lessenaar te hangen”. ☼ Opgetogen werden we bij al ons gemeenschappelijk herdenken, tot plotseling het treintje stil hield aan 't eenzame station en we even daarna op 't verlaten perron stonden; het treintje reed verder, en lang hoorden we het zuchtend voortgaan. ☼ We waren gekomen om iemand mee grafwaarts te dragen. ☼ Wonderstil was 't, alleen binnen in 't station hoorden we de telegraaf tikken met kleine tusschenpoozen, geheimzinnig; vredig leek deze herfstdag; een zacht waas hing onder de boomen, de zon verlichtte de toppen van de bonte beukeblaren in de breede laan naar 't dorp. Een boer en boerin liepen na morgengroet voorbij, op het dorp aan, en wij volgden. Zou niemand ons verwacht hebben? Opeens, achter 't stationskoffiehuis, zagen we 't Utrechtsch wagentje en Wullum, die uit de gelagkamer kwam. ☼ „Doar bint ze, verduid doar bint ze!”. Met uitgestoken hand, glunder-oolijk kijkend met zijn scheele oog, kwam Wullum op ons aan. ☼ „Ik wacht oe al een stief ketier, ik dach al, as da'j niet kwammen. Pepedorie, wa' kerels binnen ielu eworren. Joa,” zeide hij plotseling, „de boas is uut zen lieën, hie hef et slim ehad”. ☼ Terwijl hij voor, wij achter zaten in 't wagentje, keerde hij zich voortdurend half om, „het peurd lup van zelvrs wel,” hij wilde ons alles vertellen van de laatste dagen en weken. Als we een boerderij of een plek voorbij reden, waarmee hij dacht dat we bekend waren, hield zijn klaagstem op, en dan wees hij met zijn zweep in de richting van de boerderij. „Gart Jan is 't er ook uut, alles glad op, die zoeplap; zien zeun is noar Amerika. ☼ Ie kent um toch nog, 't sopkalf”, en zijn zweep wees naar ginds ver, waar een man te wroeten stond op 't land. ☼ Langzaam aan was Oom's lijden en sterven herdacht en bepraat, en ongemerkt haalden we de herinneringen weer op. ☼ We reden het dorp door en 't wagentje ratelde op de ongelijke straatkeien. ☼ „Weet je nog onderst boven lag?” vroeg ik. ☼ „Slecht gelaaien, verdreid slecht”. ☼ Hans imiteerde Oom met neergetrokken mondhoeken en diepen rimpel tusschen de oogen. „Joa, hie was nie makkelek, moar 't was oelu schuld, oelu denk da'j alles kunt, verdreid scheef ha'j elaaen, ik dach et van teveuren wel; jong, jong wa' hè'j mien al nie ebakken, a'k nog denk an den Zundag da'j 't woater in mien smoel goot, toen 'k s' middags an 't sloopen was. As de boas nie was ekommen ha'k oe de nek omedreid”. ☼ „Wie is er nu op de boerderij?” vroeg Hans. ☼ „Miema Verstege, een bie der hande”; bij de gedachte aan Miema zweeg Wullum stil en wij zwegen insgelijks. ☼ Miema Verstege herinnerden we ons niet en Wullum scheen geen beminlijk idee van haar te hebben, gezien het bruine speegsel dat hij minachtend 't wagentje uit mikte. ☼ Het paard reed sjokkend verder, 't geregelde trekken voor de zwaar beladen kar, had hem het draven verleerd. We reden het dorp uit,

Foto C. Steenbergh.
BLOEMEN- EN
VRUCHTENSLIN-
GER LANGS EEN
DER BOGEN VAN
DE BURGERZAAL.

ratelden nog een tijd op den straatweg, en eindelijk stuurde Wullum den breeden zandweg in; nokkend, knarsend in de wielen voer het wagentje verder. ☼ Onwillekeurig werden we stiller naarmate we de boerderij naderden. ☼ „Christiaan is ook ekommen,” berichtte Wullum. ☼ „Christiaan Muller?” riepen we gelijk. ☼ „Joa, hie is noe zooveul as propenent, zegt ze, de domineer uut et dorp hef 't op de borst, die goat nie' mee noar 't karkhof, noe zal Christiaan et vandaag doon”.

☼ „Wel allemachtig! Christiaan, dat jog!” riep Hans verwonderd; plotseling waren we stil, Wullum draaide 't hek in, en even daarna stonden we voor de groote staldeuren van Oom's boerderij. We stapten af en liepen binnen; onbehaaglijk doodsch was 't rondom, de staartklok in de keuken hoorden we elf slaan, en toen we 't deel opliepen langs de langzaam kouwende koeien, klonk luid de klink van de achterhuisdeur, een felle lichtbundel bescheen de sombere ruimte en 'n jonge man trad ons met uitgestoken hand tegemoet. ☼ „Christiaan” riep ik opgetogen. ☼ „Dat is almachtig aardig,” zei Hans jolig, maar verschrikt dat hij zoo luid sprak, liet hij er zacht op volgen: „dat we elkaar onder deze omstandigheden weer moeten zien, kerel, ik had je niet herkend”.

☼ Dat het juist altijd 'dergelijke gelegenheden moeten zijn om elkaar weer te zien,” zei Christiaan, toen hij mij de hand drukte. ☼ „Is er veel familie?” vroeg ik. „Heb jij Oom nog gezien?” ☼ „Ja, maar ik had even goed weg kunnen blijven, hij herkende niemand meer en ik herkende hem haast niet; toen ik hoorde dat hij stervende was kon ik niet nalaten te gaan; nu alles afgelopen is, is 't voor mij of dit sterven mijn jeugd afsluit; we zullen hier nu als vreemden staan, 't was heerlijk hier jong te zijn”.

☼ We liepen door de lange gang; de geur van vocht en zure appels mengde zich met tabak en koffiegeuren; eigenaardig, die lucht van vocht en zure appels, zoo vereenzelvigd met Oom's huis was niet te onderdrukken. De deur van de ruime keuken stond open; daar was altijd ons pied à terre geweest, daar stond Oom's groote stoel bij 't open vuur en de groote ketel aan de ketting daarboven; 't eigenlijke koken gebeurde daarnaast in de bijkeuken waar 't steenen fornuis stond naast de kookkachel. ☼ Dat was Miena

Versteege, die daar in de zon voor de tafel stond brood te smeren; stroef en zuur was haar gezicht terwijl ze de broodjes doorsneed en besmeerd op de tafel legde, en 't was waarachtig Janna van den watermolen die ze belegde met rookvleesch en ham, Janna, die een kleur kreeg tot achter haar ooren, toen ze Hans zag. ☼ Miena knikte stijfjes, smeerde voort, stapels brood en krenteplasjes. Janna veegde haar handen aan het voorschoot en begroette ons met „mienheer”. O Janna, je was Hans toch niet vergeten, ik zag het aan je blos, je lach, en alsof je je daarvoor schaamde, je gezichtje werd plots weer droef en ernstig. ☼ „De familie is op de opkamer,” zei Miena Versteege, alsof ze meende: „je kunt gerust optrommelen”. ☼ „Wat een zure,” zuchtte Hans. ☼ De opkamer waren we altijd met ontzag binnengetreden: er hing iets van den Zondag, 't was er stil als in een kerk, 't groote kabinet leek erg deftig en de statenbijbel op een lessenaar op drie pooten schuin in den hoek, tegenover de nis

met de groote kolomkachel, maakte 't plechtig; hoe die twee rococo danseresjes op de latafel naast de moderateurlamp terecht waren gekomen, heb ik nooit begrepen. 's Zaterdagavonds legde tante Oom's Zondagsche pak met zwart zijden overhemdje op den grooten stoel klaar en haar zwarte sjaal met franje legde ze daarnaast, ons sabbatskleed, dat gedurende ons verblijf ook in de kabinetsla geborgen werd, vonden we 's avonds op de stoelen voor onze bedsteden. ☼ Nu was de opkamer vol tabaksrook en menschen. Tante Liëna, de vrouw van Oom Dirk, zat achter 't groote koffieblad en schonk de koppen vol onder 't kraantje van den hoogen geroodaarden ketel. De oude dominee zat aan 't hoofd van de tafel, een zacht gezoem van stemmen kwam ons tegemoet toen we de deur openden. Heel onwaarschijnlijk leek het me, dat we hier vergaderden in 't heilige der heiligen zonder Oom; de meeste

menschen kenden we niet; heel alleen naast de koude kolomkachel zat oude Teunis, zijn handen gevouwen tusschen zijn knieën, de mond in voortdurende kouwbewegingen. Ik zette me naast hem, Teunis zei niets, wachtte gelaten wat gebeuren ging; van den hof zol ie nie hoeven, hie was er vast gegreut. ☼ Zacht spraken allen aan groepjes; boerinnen hadden aan weerszijden van tante plaats genomen, zwijgend keken ze naar haar gevouwen handen in haar schoot. ☼ In de keuken en gang hoorde ik langzaam aan geschuifel, alsof veel menschen binnen gingen. ☼ De gesprekken staakten, de oude dominee was opgestaan, en tegelijkertijd werd de deur geopend en kwamen ze binnen, de jonge mannen met strakke gezichten, de dragers. Allen stonden we overeind, de mannen de hoeden voor 't gezicht, toen de oude herder een lang gebed uitsprak. ☼ Hans was tot tranen bewogen en dacht niet meer aan de extra ordinaire hoeden uit den tijd van Napoleon, ofschoon daarvan wel een studie te maken was. Hij was onder den indruk van den diepen ernst van 't gebed, bevangen door den eenvoud van deze plechtigheid. ☼ Met trillend oude stem zette de dominee, nadat hij had uitgesproken, het tweede vers vanden honderdenden psalm in. ☼ „Loof hem, die u, al wat gij hebt misdreven,” en ieder stemde mee in. ☼ Ze stonden

daar, er niet aan denkend mooi te doen, eenvoudig van zin; beschamend voor ons, wij, Hans en ik, kenden de woorden niet. Toen daarop het achtste vers ingezet werd, haalde oude Teunis zijn gezangboekje uit den jaszak, zocht den psalm op en schoof het mij stil toe, zijn dikke wijsvinger bij de plaats waar de woorden waren: „Gelijk het gras is ons kortstondig leven”. En alsof het van zelf sprak klonk nog 't laatste vers: „Loof, loof den Heer”. ☼ Plechtig namen daarna de gasten hun plaats weer in, de dragers verlieten de kamer. ☼ En weer werd de kamerdeur geopend. ☼ „Wenscht iemand den overledene nog te zien, voor we hem grafwaarts dragen?” ☼ 't Was Wullum die dat vroeg. ☼ Niemand die niet wenschte afscheid te nemen, allen volgden we zwijgend achter elkaar tot in het slaapvertrek, waar in het midden de baar stond. Oude Teunis liep voor mij uit, diep gebogen; bij 't hoofdeind hield ieder even stil en groette in gedachten, den vriend den baas, het kerkeraadslid. De oude man voor me fluisterde: ☼ „'s Heeren wegen bint

Foto C. Steenbergh.
HET AMSTERDAMSCH E STADHUIS-PALEIS.
QUELLIJN'S MODEL IN DE BURGERZAAL VAN HET BEELD
DER RECHTVAARDIGHEID OP DEN VOORGEVEL.

raadselachtig, dat hie noe veur mien most heenengoan". ☼ Zacht als we gekomen waren, verlieten we den doode en weer zaten we in de opkamer. ☼ „'t Was een goed mensch," zei de meester. ☼ „Hij was een Christen," betuigde de dominee. ☼ „Wie zal 't zeggen?" was de wedervraag van den mulder aan zijn vrouw, die zuchtend gevraagd had, of Obbelt noe veur God's troon zol stoan. ☼ „'t Was een beste boas," zei de oude Teunis na een pauze, „net zien Voader; as hoender jongen bin ik hier ekommen en noe op mien olden dag bin 'k weer bie de hoenders, moar dat zè'k oe, wat da'k was, en wa'k ooit edoan hebbe, altied vriendelijk, altied een best minse, dat was ie; as hie der nie kump dan kump der geen eene, da zè'k". ☼ Na die rede zakte Teunis weer in elkaar, kowde langzaam zijn versche pruim. ☼ Tante Liene vulde de koffiekoppen en legde stukken tulband op de schoteltjes. ☼ 't Was heel stil in de opkamer, we hoorden geschuifel, toen werd er gefluisterd en we kwamen overeind. ☼ De voordeur stond open en voor 't huis stond de baar, daarom heen, eenvoudig in hun kistentuug, ernstig strak de jonge mannen, de dragers; allen schaarden we ons daarachter, ouden van dagen en jongeren; de oude predikant deed ons uitgeleide en gaf zijn taak over aan Christiaan. ☼ We liepen grafwaarts, langs de velden, waar hij gewrocht had; omploegde, diep-paarse akkers, gereed weer te ontvangen, naast 't verwelkte groen van de suikerbiet en 't fel groen van 't gras; 't was zijn land, dat hij zoo lief had gehad; de boomgaard lag verlaten, de boomen half ontbladerd, de vruchten naar huis gehaald, en over dit alles scheen de najaarszon alsof 't een feest was. We stapten langzaam voort, wachtend als de dragers verwisselden, want het was ver en de baar was zwaar. Op den straatweg klikten de spijkers van de boeren-schoenen als hamertjes op de klinkers; we sloegen rechts af, den zandweg in naar 't kerkhof. Eindelijk stond de zijgende stoet stil voor 't open graf. ☼ Eenvoudig, haast armoedig was deze godsakker, nergens een bloem of plant; naast Oom's graf lag een zware groote blauwe steen met een gravenkroon hoog daarbovenop gebeiteld. ☼ „Familie Engelenstein", las ik. Vreemd daarnaast die simpele kuil. ☼ We ontblootten onze hoofden, de touwen knarsten langs de kist en de doode werd aan de aarde toevertrouwd. Ieder staarde op het graf. ☼ „Hij heeft den goeden strijd gestreden, hij heeft den loop geëindigd, hij heeft het geloof behouden, voor hem is weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke de Heer, de rechtvaardige rechter, hem geven zal, en niet hem alleen maar allen die zijn verschijning hebben liefgehad". Zoo sprak Christiaan, de woorden van Paulus aan Timotheus aanhalend. ☼ „Hij ruste in vrede! Amen". ☼ Allen namen we om beurten de schop en wierpen aarde in de groeve. ☼ We waren bedroefd, Hans en ik, toen we langzaam den terugtocht aanvaardden, maar al loopend langs de bekende wegen, terwijl de zon alles zoo schoon belichtte, fluisterden we eerst over Oom, toen over ons verblijf vroeger hier, hoe goed dat was, hoe vroolijk, hoe kluchtig soms, en we voelden weer het leven, onze jeugd; Hans zagde hoeden en wees me de meest zeldzame. ☼ De tafel in de opkamer was lang uitgetrokken en gedekt, hoog waren de schotels opgestapeld, zelden zag ik zulke hoeveelheden; de dragers vonden plaats in de keuken, en schransden onder toezicht van Miena Versteeg. In de opkamer presideerde tante Liene en noodde tot eten en drinken, toen Christiaan gebeden had. Terug gehouden, in zich zelf gekeerd, schenen de gasten rondom den langen disch, een korte opmerking zoo hier en daar: ☼ „Een mins is nie veule!" ☼ „Och nee," zuchtte tante. ☼ „'t Zal leug wezen in de karkebank!" ☼ „'t Was altied een vaste karkbezeuker". ☼ „Zundag veur twee wèken toe zat ie der nog". ☼ „Gelukkig dat ie nie zoo lange het moeten lieën". ☼ „Zoo in ens deruut is ook niet verkieselijke, zoo zonder veurbereidinge". ☼ „Gelukkig da' we 't nie zelve in de hand hebt, wie hebt et te nemen zooals de Heer 't in zien Wiesheit oe toezendt". ☼ Onderwijl werd er gegeten van de stapels. ☼ Voorzichtig onderzocht het oude kerkeraadslid ieder broodje dat hij ge-

bruikte, want hij prefereerde ham, en toen Janna blozend, verhit van de drukte, met een nieuw gevulde schaal krentebroodjes binnenkwam, riep hij grappig overluid: „Jonge dochter, geef mien nog zoo'n krenteplasje". ☼ De stemming werd minder stroef en ernstig, ze spraken over de school, een school zonder bijbel, de staatsschool en over de noodzakelijkheid van een school met den bijbel, ze vertelden elkaar van den oogst en de marktprijzen, van 't vee en de peerden. Luid roesde telkens een stem boven de andere uit. Wullum verscheen in de deuropening en berichtte dat het wagentien kloar stong om de jonge heeren naar 't station te brengen. ☼ We namen afscheid en vertrokken. ☼ „Kerel, wordt eens wakker," riep Hans die tegenover me in de coupee zat, waar ik in een hoek was ingeslapen. ☼ „Zeg, hoor eens, ik heb een plan. 't Is gekkenwerk voor mij dat gehok aan den lessenaar, ik ben er niet geschikt voor. Het buitenleven is toch 't natuurlijkste dat er bestaat, ik wordt boer, ik vraag of Vader Oom's gedoe wil er koopen". ☼ „En je engagement? Wil zij de varkens voeren, de koeien melken?" ☼ „Dat komt alles van zelf terecht," beweerde Hans, en na die verzekering sliepen we beiden in, moe van den langen dag. M. VAN KAMPEN.

Een voorjaarsvacantie in Italië.

II. EEN DAG IN VERONA.

☼ Toen wij, na het drukke, grootsteedsche Milaan, dat een zoo weinig karakteristieke stad is, in Verona uitstapten en het rustige stationetje verlieten, voelden wij ons, pas werkelijk in Italië. Een groot plein lag voor ons en wij zagen een poort, die toegang gaf tot een zeer breede straat met lage huizen, en ofschoon de elektrische trams af- en aanreden, wij voelden dadelijk het typische van de stad. ☼ Ezelkarren kwamen langs met den bestuurder lui bovenop de lading, donkere vrouwtjes met een omslagdoekje, die op houten slofjes met hakken liepen, veel zware officieren met lange lichtblauwe capes en een aantal schilderachtige straattypen, die men liefst maar wat op een afstand moet bewonderen, anders verdwijnt de illusie. Ik zag een bedelaar op kruiken, die een flambard droeg en een cape, die blijkbaar betere dagen gekend had, er zat een randje bont langs, en hij had zich zoo mooi gedrapeerd dat men hem zóó zou hebben willen schilderen als een toonbeeld van vervallen grootheid. Het trof mij, ook later in andere steden, maar vooral hier, dat de Italiaan niet houdt van een banale jas; hij werpt zich die bij voorkeur over één schouder om en laat de mouwen op zijn rug bengelen. Toch staat hem dit niet gek, integendeel, het hoort bij hem, want het oud-Romeinsche type is bij velen bewaard gebleven en daarmee ook blijkbaar de voorliefde voor de toga. ☼ Wij wandelden naar de *Piazza Erbe*, de groentenmarkt, die wij in vollen fleur aantreffen. Het groote plein, omringd door statige oude huizen, was als bezaaid met stalletjes. Oude vrouwen zaten er naast een kacheltje om kastanjes te poffen, sinaasappels (het was in Januari) waren er in overvloed, ook veel appels, noten, vijgen en dadels op een stokje, die er kleverig en niet zeer appetijtelijk uitzagen en, wat wel een van de typisch-Italiaansche gerechten is: artisjokken. Zij deden tusschen al dat bonte gedoe en lieten, met hun langen, buigzamen stengel, ons denken aan de Egyptische lotos. ☼ Bloemenverkoopsters zaten naast volle, kleurige manden en wij ontdekten ook een lange houten tafel, vol oude boeken en afleveringen. ☼ Van de *Piazza Erbe* kwamen wij al spoedig op de *Piazza dei Signori*, waar vóór het mooie Renaissance stadhuis met de eenvoudige open loggia een vrij banaal beeld van Dante, in peinzende houding, staat. Hier vlakbij vindt men het Gotische, wel wat overladen grafmonument der Scaliger's. ☼ Een Italiaansche stad is voor een vreemdeling vermociend door het kleurengedwarrel en het ongewone aspect der nauwe straten met hun levendig verkeer, en dus zochten wij den rivierkant op om wat rust voor het oog te vinden. Hier was het heerlijk wandelen, de Adige is vrij breed, en tegen de hooge heuvels

Foto T. Easton.

DE ADIGE TE VERONA.

zagen wij een oud kasteel, een Romeinsche ruïne, een kerk, en overal staken tusschen de huisjes tegen den groenen wand donkere cypressen uit. ☒ De bruggen over de Adige zijn bijna alle met marmer bekleede bogen; dit materiaal is in Italië niet duur. ☒ Wat heeft Verona, ondanks de bioscopen, elektrische trams en enkele moderne winkelstraten, toch volkomen het antieke cachet bewaard! Het is dan ook zoo'n oude stad, waar men voortdurend historische herinneringen aantreft. ☒ Theodorik, de keizer der Oost-Gothen, maakte Verona tot zijn residentie en reeds ten tijde van het oud-Romeinsche keizerrijk beleefde het grooten bloei. ☒ Een van de best bewaarde overblijfselen uit deze periode is de *Arena*, het amphitheater.

Vreemd staat het hooge ronde gebouw met zijn twee rijen open bogen aan een zijkant van een modern stadsplein. Een plantsoen met een springende fontein in het midden, aan de eene zijde het stadhuis, aan den overkant een galerij met winkels en aan den tegenovergestelden kant van het amphitheater een poort, ook al vrij oud, waardoor men in een breede straat, haast een boulevard, kijkt. ☒ De ruïne, want zoo moet men het gebouw toch noemen, al is het ook weinig beschadigd, maakt van buiten niet den overweldigenden indruk van het Colosseum te Rome bijvoorbeeld, maar van binnen vonden wij het inteedeel veel indrukwekkender. ☒ Natuurlijk namen wij, zooals bij alle Italiaansche bezienswaardigheden, een kaartje en werden door een tourniquet gedraaid, maar na dezen tol der beschaving gepasseerd te zijn stonden wij ineens weer in de antieke wereld. Wij kwamen in een breede, hooge gang, die rondom het heele gebouw loopt, waar vele hoopen puin lagen. Het was hier kil en luguber, en ik moest denken aan de ongelukkigen, die hier in donkere hollen gevangen gehouden werden, om later te moeten vechten voor hun leven. ☒ Een kleine zijgang — en daar stonden wij plotseling in het verblindende zonlicht; het deed pijn aan de oogen om naar het witte zand te kijken. Wij stonden op den bodem van het amphitheater! Rondom ons witmarmeren trappen, nagenoeg volkomen ongeschonden, met groote, breede treden; rechts en links poortjes, die waarschijnlijk toegang gegeven hebben tot de gevangnissen, en boven ons de stralend blauwe hemel. ☒ Toen ben ik op een der treden gaan zitten en heb erover gepeinsd hoe dit alles er uitgezien moet hebben in den ouden tijd: de trappen wemelend van Romeinen in toga's, van vrouwen in kleurige gewaden, de keizer met zijn gevolg waarschijnlijk op het uitstekende balkonvormende gedeelte opzij, boven de poort. Dan werd er gewacht tot hij het sein gaf om met de gemakkelikheden te beginnen. Zou het publiek in de brandende hitte op die gloeiende stenen hebben gezeten, of zou dit amphitheater, evenals het Colosseum, door reusachtige zeilen overspannen zijn geweest, waarvoor matrozen gerequireerd werden, die ze moesten vast houden? Slaven dienst! Maar alles was immers op slavendienst ingericht, zij deden alle handwerk en de voorname, rijke Romein hield zich bezig met de schoone kunsten, d.w.z. gewoonlijk beschermden hij de artiesten, die ze voortbrachten. ☒ Als de keizer dan het sein gegeven had, gingen de deuren open en kwamen zij binnen, de arme slaven, de overwonnen krijgsgesvangenen, en vochten voor hun leven als vuistvechters, als gladiatoren, of ook wel tegen wilde dieren, voor afwisseling; de laatst overgeblevenen keken smeekend naar boven, in ontzettende spanning of de keizer zijn duim naar boven

VICTOR EMANUELPLEIN TE VERONA MET ARENA EN STADHUIS.

of naar beneden zou steken, want daarvan hing voor hun het leven of de dood af. . . . ☒ En nu lag dezelfde arena daar zoo stil te blakeren in het licht en in de zon, dat het verleden een droom leek, maar dan een booze droom, een nachtmerrie! ☒ Toen wij weer buiten kwamen speelde er een piano-orgel op het plein en de elektrische trams snorden langs en zoo stonden wij weer ineens in het nieuwe Verona. Of nieuw, — het is niet nieuw. De straten zijn nog zoo echt ouderwetsch smal en met groezelige inkijkjes, de huizen oud, en toen wij nog wat rondwaalden, alvorens naar ons hotel te gaan, kwamen wij onverwacht op een reusachtig vierkant plein. Een gedeelte hiervan was grasveld en daar lag velerlei wasch te bleeken, die overigens, echt Italiaansch, aan alle kanten uit de ramen bengelde en in de nauwe stegen op een lijn hing, die tusschen de huizen gespannen was, zoodat zoo'n straatje wel gepavoiseerd leek. En daar zagen wij plotseling in den uitersten hoek een kerk, de San Zeno. Dit is een allermerkwaardigst gebouw, zeer het bezien waard, zoowel van buiten als van binnen. Het bezit een altaarstuk van Titiaan en vooral moet men niet verzuimen de krypt te gaan zien, en evenmin de bronzen deur met haar primitieven-reliefs voorbijloopen. ☒ Vreemd doet de vrij kleine kerk met zijn losstaanden klokketoren aan op het kolossale plein, waar jongens rumoerig aan het spelen waren, maar dat overigens vrij verlaten was, daar het in een buitenwijk ligt. ☒ Daar ons een leeg rijtuigje tegemoet kwam rijden hielden wij dit aan en lieten ons nog wat rondtoeren. ☒ De koetsier drong er zeer op aan dat wij den *Giardino Giusti* zouden gaan zien, en van dit uitstapje hebben wij geen berouw gehad. Het is een in eenvoudigen stijl aangelegde groote tuin met een statige cypressenlaan, en toen wij na een geduchte klimpartij het hoogste punt bereikten, hadden

PIAZZA ERBE, DE GROENTENMARKT TE VERONA.

wij een verrukkelijk uitzicht over het panorama van Verona. ☼ Er stonden hier en daar marmeren beelden tusschen het groen, en een jonge vrouw met een allerliefst kindje opende de zware, fijnbewerkte deuren van het hek voor ons. ☼ Typische straten en stegen reden wij nog door, stapten even uit om de graftombe van Romeo en Julia te zien, waarbij een oud vrouwtje ons de legende vertelde met een enthousiasme alsof het feiten waren, en daarna reden wij naar ons hotel, dat, hoewel een der beste van de stad, in een steeg gelegen was. Maar dit hadden wij al meermalen ondervonden. ☼ En 's avond na een groot bord „risotto” en de traditioneele „sinaasappel toe” voelden wij ons in het gezellige eetzaaltje, waar de kelners gediensig heen en weer draafden, wel echt vreemdelingen, Noordelingen in Italië! TITIA EASTON.

EURYALE, DE ONSTERFELIJKE.

EEN ROMAN VAN HET HEDEN EN VERLEDEN.

32) *Uit het Engelsch van CARLTON DAWE.*

WIJZEND op de sarcofaag, zei ze, dat ze eeuwen lang daarin gelegen had onder den vloek van Zeus, tengevolge van 'n vergrijp dat zij jegens dien God had gepleegd; en dat zij alleen door de liefde, een onwankelbare, onzelfzuchtige liefde — zoo ongeveer sprak zij — tot haar vroegeren toestand kon terugkeeren. ☼ Ik vermoedde dadelijk, dat zij een van beiden was: een grappenmaakster, die een flauwe mop wou uithalen, of een volslagen krankzinnig mensch. Het was niet de eerste keer, dat zo o g e n a m d knappe lui getracht hadden mij valsche antikiteiten aan te smeren, maar het was wel de eerste keer, dat iemand probeerde mij zoo een verhaal op de mouw te spelden. ☼ „Zou u in dat geval”, zei ik, „nu u toch bevrijd bent, niet maar liever naar huis gaan? Dat costuum van u zal allicht de aandacht trekken zelfs in Argos”. ☼ Maar zij huiverde slechts en zei: „Peter, ik ben heel koud”. Zij reikte mij haar hand. Ze was koud als ijs. ☼ Ik zal niet alles hier neerschrijven, want dan zou mijn verhaal te lang worden. Toen ik zag, dat zij geen thuis had, of dat zij het niet kon terugvinden, nam ik haar mee naar mijn kamers, liet haar wat heete koffie drinken, gaf haar wat te eten, en wist haar te bewegen om te gaan slapen met de gedachte dadelijk de autoriteiten de zaak te vertellen. Maar zij had mijn nieuwsgierigheid als geleerde en oudheidkundige opgewekt. Ten eerste sprak zij de oude taal zoo vloeiend als ik het nog nooit van iemand gehoord had en met een uitspraak, die ik instinctmatig voelde, dat de juiste was. Daarbij verbeterde ze mijn tekortkomingen zoodanig, dat ik wist, dat ik tegenover een wonder van geleerdheid stond. Met Latijn en Arabisch ging 't net zoo. Ik vroeg haar hoe iemand van haar jeugdigen leeftijd zoo knap kon zijn, en zij antwoordde: „Ik ben Euryale” alsof dat voldoende verklaring voor alles was. ☼ „En wie is Euryale?” vroeg ik. „Jij vraagt mij dat, jij, Peter Greenshaw?” ☼ Dat ze mijn naam wist, was niet vreemd, daar de meeste menschen in Argos mij en mijn werk kenden; maar dat ze er zoo vrij mee omging, was wel wat zonderling. ☼ Nu moge het je vreemd toeschijnen, maar ik kwam al gauw tot de overtuiging, dat

ze noch gek noch een flauwe grappenmaakster was. Wat ze wèl was, kon ik niet doorgronden, maar dat ik een der grootste geleerden voor mij had, bleek mij zoo overtuigend, dat echte bewondering spoedig de plaats innam van nieuwsgierigheid. Ik ondervroeg haar op elk mij bekend gebied en telkenmale moest ik mijn minderheid erkennen. Haar geleerdheid was zoo omvangrijk, haar kunde zoo diepgaand, dat ik bang voor haar werd en al dra van den meester de leerling werd. Je begrijpt, dat het mij zelfoverwinning kost dit neer te schrijven en tegenover niemand anders zou ik het willen erkennen, maar de waarheid is dat ik mij als een kind in haar handen voelde. ☼ Het was voor mij een moeilijke positie. Het was duidelijk, dat zij er absoluut niet aan dacht mij te verlaten en ik had geen flauw idee wat ik met haar beginnen moest. Wat zij ook mocht zijn, ze was zoo 'n buitengewone persoonlijkheid en ze oefende een zoodanigen invloed op mij uit, dat ik al spoedig het denkbeeld haar weg te sturen liet varen. ☼ Feitelijk was ik bij mezelf overtuigd, dat ze nergens heen kon gaan. Wie ze was, vanwaar ze kwam — ik kon er niet naar gissen en wat meer zegt, het kon me niet schelen. Ik wist, of voelde, dat ik mij tegenover een ongewoon wezen bevond, en mijn belangstelling voor haar groeide met den dag. En dat niettegenstaande haar waanzinnige bewering dat ze

uit persoonlijke ervaring dingen wist, die geen levend schepsel met mogelijkheid kon weten en dat ze geleefd had met en ten tijde van legendarische helden. Daar geloofde ik natuurlijk geen woord van. Ik lachte er om, maar mijn eerste indruk, dat ze stapelgek was, bleek onhoudbaar tegenover haar buitengewone bekwaamheden. Zooveel was zeker: gek was ze niet. ☼ Ze vertelde mij dingen, waar geen geleerde ooit van gedroomd heeft; zij hieldere duistere plaatsen in de oude geschiedenis op, die jaren lang twistpunten waren geweest in de wetenschappelijke wereld; ze verhaalde mij zelfs van onbekende ge-

Foto C. Steenbergh.

HET PRINSENHOF TE HAARLEM.

beurtenissen in het leven der langgestorven helden, die, al wou ik ze nog zoo graag voor vruchten van haar verbeeldingskracht houden, te duidelijk den stempel der waarheid droegen. Ik voelde, dat ze waarheid bevatten. En als ik, om haar te plagen, vroeg, hoe ze al die dingen kwam te weten, was haar onveranderlijk antwoord: „Ik ben Euryale”. ☼ Nu weet je waarschijnlijk wel, dat volgens de klassieke legende Euryale een der drie Gorgonen was; de beide anderen waren Medusa en Stheno. Volgens de overlevering was alleen Medusa sterfelijk en is zij gedood door Perseus, den „lichtbrenger”, waarna haar hoofd is geplaatst op het schild van Minerva. Dit hoofd had het vermogen allendie er naar keken te doen versteen. Minerva zelf werd onder den naam van Gorgo aanbeden op het eiland Cerne. Vele geleerden hebben getracht de beteekenis der Gorgonen te verklaren en hebben er allerlei abstracte uitleggingen voor gevonden. Voor ons komt het er op 't oogenblik weinig op aan of zij personificaties waren van donder en bliksem of zoo iets. Maar dat schijnt wel duidelijk: dat zij steeds in verband werden gebracht met Zeus en Athene, de godheden, die gewapend waren met donder en bliksem. ☼ Mijn bezoeker had blijkbaar noch tehuis, noch bekenden, en daar ik geen lust had haar de straat op te sturen, stelde ik haar voor, dat ze bij mij zou blijven — tenminste voorloopig. (Wordt vervolgd).